WWF Suomi
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh (09) 7740 100
wwf.fi
panda.org

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asia: WWF Suomen lausunto talousvaliokunnalle Liikenteen päästökaupasta

Viite: HE 119/2024 vp

7.10.2024

WWF kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta valiokunnalle ja esittää mielipiteenään seuraavaa:

Yleisiä huomiota

WWF pitää hallituksen esitystä hyvin valmisteltuna ja pääosin kannatettavana. Hallituksen esitystä olisi parannettava lisäämällä polttoturve lain soveltamisen piiriin.

Niin sanotun ETS2-direktiivin toimeenpano tuo Suomeen merkittävän uuden ohjauskeinon, jolla voidaan nopeuttaa fossiilisista polttoaineista irtautumista. Tämä on linjassa Suomen ilmastolain, Pariisin sopimuksen tavoitteiden sekä Dubain COP28-ilmastokokouksen Global Stocktake-päätelmiin sisältyvän kirjauksen kanssa, jossa viitataan siirtymään pois fossiilisista polttoaineista.

Uuden päästökaupan piiriin tulisi toimintoja, joiden päästöt ovat noin 15 Mt CO2e vuodessa. Siten kyseessä on potentiaalisesti merkittävä uusi ilmastopoliittinen ohjauskeino. Päästökaupan toimeenpano tulee kuitenkin hallituksen esityksen mukaan etenemään varsin verkkaisesti ja perustelumuistiossa arvioidaankin, että päästöt vähenisivät vain noin 0,3–0,4 Mt vuoteen 2030 mennessä. Näin ollen hallituksen tulee valmistella runsaasti muita toimia osana Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa, jonka päivitys on käynnissä.

On tärkeää luoda toimiva päästökauppajärjestelmä Suomeen, sillä jatkossa sen ohjaava merkitys voi kasvaa. WWF arvioi, että jakelijoiden päästökaupan päästöoikeuksien määrää tullaan reippaasti leikkaamaan 2030-luvulla.

ETS2-päästökaupan yksiköt voidaan siirtää vapaasti EU-alueen sisällä. Tällä tavalla Suomen taakanjakosektori integroituu entistä vahvemmin EU:n ilmastopolitiikkaan ja samalla paranee ilmastotoimien kustannustehokkuus.

WWF muistuttaa liikennepolttoaineiden biokomponentteja koskevan jakeluvelvoitteen ja fossiilikomponentteja koskevan päästökaupan kytköksiä: Mitä enemmän Suomessa käytetään biokomponentteja, sitä vähemmän fossiilikomponentteihin kohdistuva päästökauppa tulee nostamaan kuluttajien maksamia ns. ”pumppuhintoja”.

WWF pitää hyvänä, että polttoaineiden päästökaupan toimeenpanossa luodaan uusia, yleisestä päästökaupasta erillisiä päästöoikeusyksiköitä. Kahden erillisen päästökaupan hintatasot saattavat lähentyä toisiaan, mutta päästökauppojen yhdistäminen voisi johtaa hyvin merkittäviin markkinahäiriöihin.

Määritelmät

WWF esittää, että turve lisättäisiin 2. pykälän määritelmiin. Päästökauppaa ei hallituksen esityksen mukaan sovellettaisi turpeeseen, vaikka turve on kivihiileen verrattavissa oleva fossiilinen polttoaine. Yli 95 % biomassaa käyttävät laitokset tullaan siirtämään pois teollisuuden päästökaupasta muutaman vuoden kuluttua, jolloin näissä laitoksissa mahdollisesti käytetty turve ei sisältyisi enää yleiseen päästökauppaan. Siksi turve olisi lisättävä uuteen päästökauppaan.

Soveltamisala

WWF kannattaa soveltamisalan laajentamista kansallisesti maa- ja metsätalouden polttoaineisiin sekä vapaa-ajan vesiliikenteen polttoaineisiin. Myös näillä sektoreilla tarvitaan tehokkaita ohjauskeinoja, jotka vauhdittavat siirtymistä vaihtoehtoisiin käyttövoimiin. Lisäksi Suomen valtiontalouden kannalta on myönteistä, että tulot soveltamisalan laajentamisesta tulisivat kokonaisuudessaan kansallisesti käytettäviksi. Luonnoksen lausuntokierroksen jälkeen perustelutekstissä on täsmennetty arvioita siitä, miten paljon lisää päästöyksiköitä tullaan luovuttamaan markkinoille soveltamisalan laajentumisen johdosta.

Kompensaatiot

Lähivuosina hallituksen esityksen mukainen jakelijoiden päästökauppa vaikuttaisi hyvin vähän kuluttajahintoihin. Siitä näkökulmasta on perusteltua, että tähän lainsäädäntöön ei suoraan ole liitetty kompensaatiomekanismia. Tästä lainsäädännöstä erillisiä sosiaaliperusteisia kompensaatiomekanismeja olisi WWF:n mielestä syytä ryhtyä valmistelemaan.

Vuoden 2024 kehysriihen periaatepäätös ammattidieselin käyttöönotosta on esimerkki ei-sosiaalisin perustein myönnettävästä kompensaatiosta, joka heikentää päästökaupan ohjausvaikutusta. WWF kehottaa hallitusta vielä harkitsemaan ammattidieseluudistuksen lykkäämistä, ja keskittymään sosiaalisesti oikeudenmukaisten kompensaatiomallien kehittämiseen.

Kunnioittavasti,

Maailman Luonnon Säätiö (WWF)
Suomen Rahasto, sr

Elina Erkkilä
Suojelujohtaja

Bernt Nordman
Ilmasto-ohjelman johtaja